

WoonKwaliteit 5

september / oktober 2012

stichting

VACPunt Wonen

De Oplossing – Andere maten voor de trap	2
Dossier – Toegankelijkheid: pleidooi voor betere regels	4
Dossier – (Hoogte)verschillen overbruggen	7
Toegankelijkheid – Geld besparen met toegankelijkheid	8
Ondersteuning op maat – Gezien en gehoord worden	10
In the spotlights – VAC Deventer geniet van onderzoek doen	12

Geld besparen met toegankelijkheid

"Ik ben eerst en vooral zakenvrouw en ondernemer. Maar ik ben ook rolstoelafhankelijk. De combinatie van vakinhoudelijke kennis en eigen ervaring zorgt ervoor dat ik heel goed kan beoordelen of de openbare ruimte of een gebouw rolstoeltoegankelijk is." Aan het woord is Denise Janmaat, directeur van het Nederlands Instituut voor Rolstoeltoegankelijkheid. Welke praktische problemen komt zij tegen? En wat kan er bespaard worden door die problemen te voorkómen?

Het Nederlands Instituut voor Rolstoeltoegankelijkheid adviseert overheden, projectontwikkelaars en corporaties, maar ook winkels en ondernemersverenigingen over het rolstoeltoegankelijker maken van gebouwen en de openbare ruimte. Het instituut verzorgt toetsingen en doet veel aan bewustwording door het geven van lezingen, presentaties en workshops. Als ervaringsdeskundige ziet Janmaat aan de tekening al of een rolstoeler een ruimte handig kan gebruiken. "Vergelijk het met het moment dat je rijles kreeg. Toen moest je bij wijze van spreken nog uitstappen om te kijken of de auto wel in dat parkeervak paste. Nu wéét je gewoon of het past of niet. Zo zie ik aan een tekening of een rolstoeler een ruimte handig kan gebruiken. En dat kan ik overbrengen op anderen."

€ 43.000 per woning

Nederland zit middenin de vergrijzing. Volgens Janmaat zijn heel veel woningen niet geschikt voor ouderen, die vroeger of later toch vaak een rolstoel of rollator nodig hebben: "Dat zit 'm meer in de indeling dan in de grootte van de woningen. Als je de deur van het tochtportaal recht tegenover de voordeur plaatst, heeft een rolstoeler geen probleem. Dat heeft hij wel als die deur 30 cm ten opzichte van de voordeur verspringt." Details maken soms een wereld van verschil. Janmaat benadrukt het nog eens: "De inrichting van woonruimten is cruciaal! Vooral van de woonkamer. De plaatsing van stopcontacten, radiatoren, aansluitingen voor tv, kabel, ramen die open en dicht moeten kunnen. Alleen daarover kan ik al een presentatie van een hele avond houden."

Onlangs bezocht Janmaat een nieuw woonzorgcomplex. Mensen verhuizen daarheen met de gedachte: "Als ik ooit een rollator of rolstoel nodig zou hebben, dan kan ik hier tenminste blijven wonen." De deuren zijn extra breed, de woningen drempelloos, er zijn verhoogde toiletten en beugels geplaatst. "Toch waren er per woning maar liefst zeventien knelpunten in de toegankelijkheid", vertelt Janmaat. "De knop van de radiator zat bijvoorbeeld helemaal in de hoek.

Als je daar een fauteuil wil plaatsen, is de radiatorknop voor een rolstoeler niet meer bereikbaar. Het systeem voor zonwering was niet bruikbaar en er is wel een balkon, maar je komt daar met je rolstoel niet op." Als rolstoeler kun je daar niet zelfstandig wonen. Terwijl het om een woonzorgcomplex gaat. Janmaat: "Achteraf aanpassen kost € 43.000 per woning. En dat maal 63 woningen..."

Expertise

Janmaat komt ook geregeld problemen met liften tegen: "Liften in oudere panden hebben vaak deuren die nog met de hand geopend moeten worden. Dat is voor een rolstoeler (te) moeilijk." Bij wooncomplexen komt het soms voor dat er, terwijl dat vooraf niet gepland was, toch een lift wordt gemaakt. "Dan wordt er een klein liftje ingefrommeld waar een rolstoeler geen gebruik van kan maken, laat staan dat er een brancard in past." Natuurlijk bevat het Bouwbesluit eisen, maar het heeft ook te maken met handhaving, vertelt Janmaat. En met expertise: "Architecten leren tijdens hun opleiding nauwelijks iets over toegankelijkheid. Hen wordt alleen verteld dat er een Handboek Toegankelijkheid is en ze moeten toegankelijkheid in hun werkstukken toepassen. Maar zelfs als je de eisen uit het Handboek volgt, wordt een ruimte niet automatisch rolstoeltoegankelijk. Niet alleen de maten zijn belangrijk, het is de context die bepaalt of de rolstoeler er uit de voeten kan."

Gehinderd

Rolstoeltoegankelijkheid betekent het zodanig toegang bieden aan mensen in een rolstoel dat ze zelfstandig en ongehinderd kunnen functioneren en gelijkwaardig kunnen meedoen in de maatschappij. Janmaat vertelt: "Bij openbare toiletten is altijd wel een invalidentoilet aanwezig. Maar er wordt op het voorportaal ook altijd een deurdranger geplaatst. Begrijpelijk, zeker in restaurants. Maar een rolstoeler kan zo'n deur niet bedienen. Dan moet je soms lang wachten tot er iemand komt die ook naar het toilet moet en je weer naar buiten helpt. Beter zou zijn om een apart invalidentoilet te maken, los van de

toiletgroep, met een eigen deur zonder dranger." Zij noemt een ander voorbeeld: validen die uit eten gaan kunnen kiezen of ze Italiaans, Grieks of Thais willen eten. Rolstoelers hebben de keuze uit restaurants waar ze naar binnen kunnen. En dat zijn er meestal niet zoveel...

Levensgevaarlijk

Ook met hellingbanen gaat veel fout. Janmaat wordt regelmatig bij schadezaken betrokken; aansprakelijk-

heid brengt zeer hoge kosten met zich mee. Volgens Janmaat is er te weinig kennis van de risico's: "Neem bijvoorbeeld de materiaalkeuze. De toplaag is vaak onvoldoende stroef. Bij regenachtig weer heeft de rolstoeler dan geen grip op de stoel en glijdt door op de hellingbaan, met alle mogelijke gevolgen van dien. Als je nog niet gehandicapt was, zou je het hierdoor worden!" Rolstoelers vrezen een heel aantal hellingbanen. Ze proberen ze zoveel mogelijk te vermijden, maar zijn toch afhankelijk van die ene toegang.

Ook parkeren kan levensgevaarlijk zijn. Janmaat geeft een voorbeeld: "Invalidenparkeerplaatsen in het centrum zijn vaak haaks op de weg, naast een trottoir gesitueerd. Helaas ontbreekt vrijwel altijd een adequate trottoiroprit. Soms staat daar dan ook nog een boom of zijn er fietsenrekken neergezet. Je moet dan nog 50 meter langs de weg rijden naar de eerstvolgende oprit. Langs in- en uitparkerende auto's en automobilisten die gefocust zijn op het vinden van een parkeerplek." De ervaring van Janmaat is dat dergelijke situaties vaak pas worden aangepast als er een ongeluk gebeurt.

Geld besparen

Maatregelen om de toegankelijkheid voor rolstoelers te vergroten, worden gezien als lastig en duur. Maar Janmaat wil laten zien dat opdrachtgevers geld kunnen besparen als ze een plan meteen al rolstoeltoegankelijk maken. "Omdat ik al de nodige jaren ervaring heb, weet ik wat het kost om fouten achteraf te herstellen. Maar projectleiders en bouwkundigen weten zelf ook wat het kost om tachtig deuren om te hangen of een invalidenparkeerplaats te realiseren. Ik kom bij gemeenten waar we in één sessie één tot meerdere tonnen besparen. In een grote gemeente als Amsterdam gaat het echt over miljoenen!" Er is dus nog genoeg werk aan de winkel!

Ruth Bakker
adviseur communicatie

Meer informatie

Het gratis E-Book 'Rolstoeltoegankelijkheid: 'Hoe makkelijk het mis kan gaan... en hoe u dat kunt voorkomen' kunt u downloaden van de site www.rolstoeltoegankelijkheid.nl.

